

संस्कृतभारती- सेलम्



सरस्वति नमस्तुम्यं वरदे कामरूपिणि ।  
विद्यारम्भं करिष्यामि सिद्धिर्भवतु मे सदा ॥

संस्कृतभारती- सेलम्

# लिङ्ग परिचयः

संस्कृतभारती- सेलम्

शब्दाः

पुलिङ्गः

स्त्रीलिङ्गः

नपुंसकलिङ्गः

अ

इ

उ

रामः

पतिः

गुरुः

अजः

हरिः

भानुः

करः

रविः

विष्णुः

अर्थः

कपि�

साधुः

बालकः

कवि�

बाहुः

माधवः

मनि�

बन्धुः

अनुजः

अग्निः

शत्रुः

गजः

अरि�

तरुः

भक्तः

पाणि�

रिपुः

आ

इ

सीता

रमा

माला

शाला

लता

भाषा

भिक्षा

छाया

चिन्ता

नदी

गौरी

जननी

काली

देवी

वाणी

सखी

भगिनी

पत्नी

अ(अकारान्त)

वनम्

चित्रम्

फलम्

पुष्पम्

मुखम्

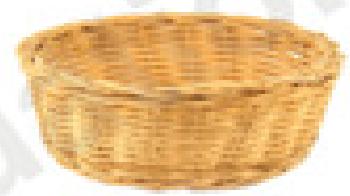
ज्ञानम्

जलम्

पत्रम्

द्वारम्

संस्कृतभारती- सेलम्



कण्डोलः

लिङ्ग परिचयं करोतु



शूर्पः



चषकः



दोला



करव्यजनम्



प्रणाली

संस्कृतभारती- सेलम्



उपायनम्

लिङ्ग परिचयं करोतु



शृङ्खला



घटी



कड़कतम्



सूचिका



गुलिका



कूपी

संस्कृतभारती- सेलम्



उपनेत्रम्



कपाटिका

लिङ्ग परिचयं करोतु



धनस्यूतः



आसन्दः



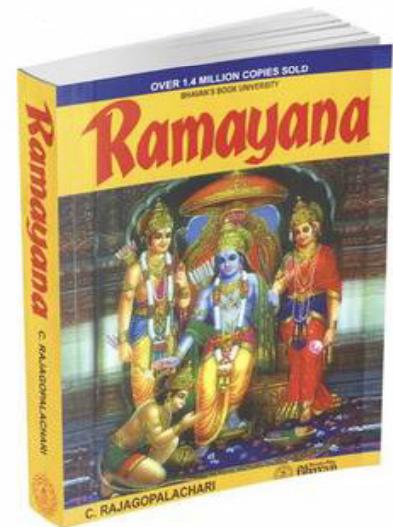
नाणकम्



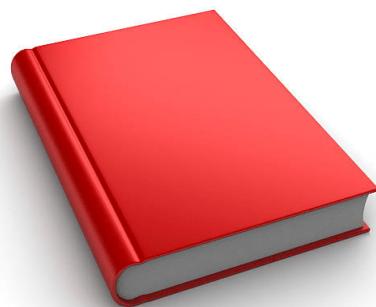
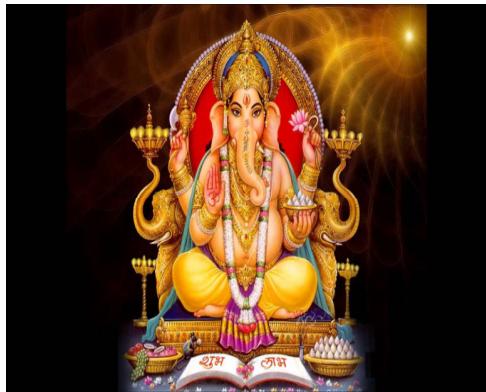
धनपत्रम्

संस्कृतभारती- सेलम्

लिङ्ग परिचयं करोतु



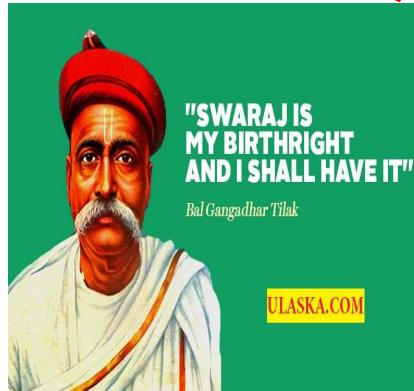
संस्कृतभारती- सेलम्



लिङ्ग परिचयं करोतु



## संस्कृतभारती- सेलम्



संस्कृतभारती- सेलम्

# सर्वनाम शब्दाः

संस्कृतभारती- सेलम्

सः बालकः

सः कः?

सः बालकः



तौ बालकौ

तौ कौ?

तौ बालकौ



ते बालकाः

ते के ?

ते बालकाः



संस्कृतभारती- सेलम्

एषः बालकः

एषः कः?

एषः बालकः



एतौ बालकौ  
एतौ कौ?  
एतौ बालकौ

एते बालकाः  
एते के?  
एते बालकाः



संस्कृतभारती- सेलम्

सः छात्रः

सः कः?

सः छात्रः

तौ छात्रौ

तौ कौ?

तौ छात्रौ

ते छात्राः

ते के?

ते छात्राः



संस्कृतभारती- सेलम्

एषः छात्रः

एषः कः?

एषः छात्रः



एतौ छात्रौ

एतौ कौ?

एतौ छात्रौ



एते छात्राः

एते के?

एते छात्राः



संस्कृतभारती- सेलम्

सा बालिका

सा का?

सा बालिका



ते बालिके

ते के?

ते बालिके



ता: बालिका:

ता: का: ?

ता: बालिका:



संस्कृतभारती- सेलम्

एषा बालिका

एषा का?

एषा बालिका



एते बालिके  
एते के?  
एते बालिके



एताः बालिकाः  
एताः काः ?  
एताः बालिकाः



संस्कृतभारती- सेलम्

सा छात्रा

सा का?

सा छात्रा

ते छात्रे

ते के?

ते छात्रे



ता: छात्रा:

ता: का:?

ता: छात्रा:



संस्कृतभारती- सेलम्

एषा छात्रा

एषा का?

एषा छात्रा

एते छात्रे

एते के?

एते छात्रे

एताः छात्राः

एताः काः?

एताः छात्राः



संस्कृतभारती- सेलम्

तत् यानम्

तत् किम् ?

तत् यानम्

ते याने

ते के?

ते याने



तानि यानानि

तानि कानि?

तानि यानानि



संस्कृतभारती- सेलम्

एतत् यानम्

एतत् किम् ?

एतत् यानम्

एते याने

एते के?

एते याने

एतानि यानानि

एतानि कानि?

एतानि यानानि



संस्कृतभारती- सेलम्

सा गायिका  
सा का?  
सा गायिका



संस्कृतभारती- सेलम्

एषा गायिका  
एषा का?  
एषा गायिका



संस्कृतभारती- सेलम्

तत् पुस्तकम्  
तत् किम्?  
तत् पुस्तकम्



संस्कृतभारती- सेलम्

एतत् पुस्तकम्  
एतत् किम्?  
एतत् पुस्तकम्



संस्कृतभारती- सेलम्

तत् कन्दुकम्  
तत् किम्?  
तत् कन्दुकम्

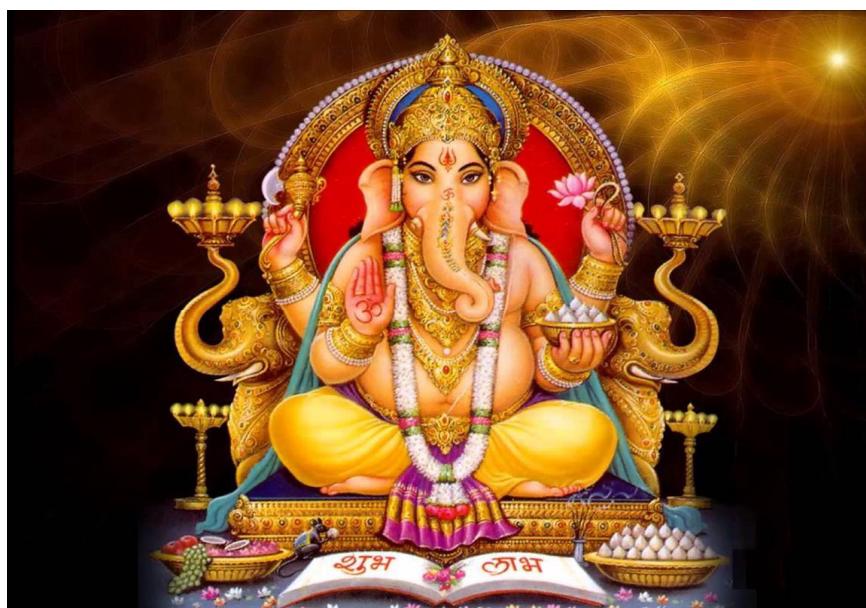


संस्कृतभारती- सेलम्

एतत् कन्दुकम्  
एतत् किम्?  
एतत् कन्दुकम्



## संस्कृतभारती- सेलम्



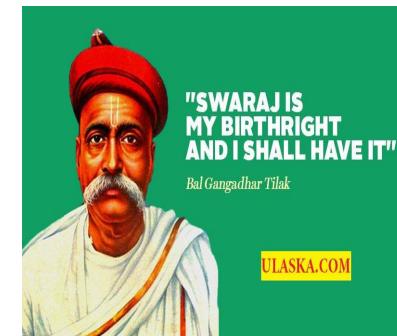
## संस्कृतभारती- सेलम्



संस्कृतभारती- सेलम्



संस्कृतभारती- सेलम्



संस्कृतभारती- सेलम्



सर्वनाम शब्दाः

पुलिङ्गः

सः  
एषः  
यः  
सर्वः  
अयम्  
त्वम्  
अहम्

स्त्रीलिङ्गः

सा  
एषा  
या  
सर्वा  
इयम्  
त्वम्  
अहम्

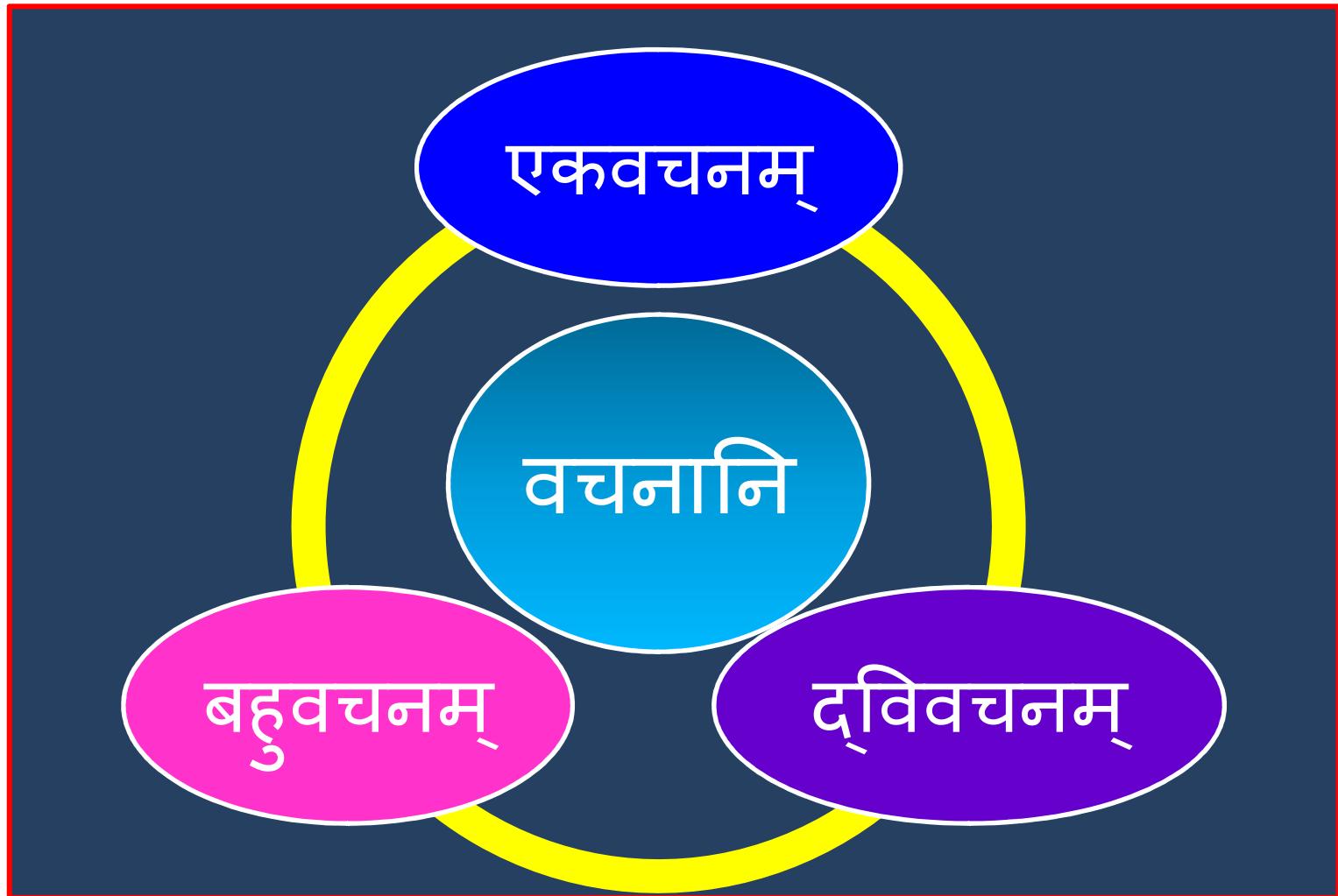
नपुंसकलिङ्गः

तत्  
एतत्  
यत्  
सर्वम्  
इदम्  
त्वम्  
अहम्

संस्कृतभारती- सेलम्

वचनम्

संस्कृतभारती- सेलम्



## वचनानि - पुलिलङ्गः

एकवचनम्

बालकः

रामः

छात्रः

अध्यापकः

सः

एषः

त्वम्

अहम्

द्विवचनम्

बालकौ

रामौ

छात्रौ

अध्यापकौ

तौ

एतौ

युवाम्

आवाम्

बहुवचनम्

बालकाः

रामाः

छात्राः

अध्यापकाः

ते

एते

युवाम्

वायम्

## वचनानि स्त्रीलिङ्ग- आकारान्तः

एकवचनम्

आ

बालिका

सीता

छात्रा

सा

एषा

त्वम्

अहम्

द्विवचनम्

आ

बालिके

सीते

छात्रे

ते

एते

युवाम्

आवाम्

बहुवचनम्

आ

बालिकाः

सीताः

छात्राः

ताः

एताः

यूयम्

वयम्

## वचनानि स्त्रीलिङ्ग- ईकारान्तः

एकवचनम्

ई

जननी  
देवी  
नदी  
पार्वती  
पत्नी  
वीथी  
लेखनी

द्विवचनम्

ई

जनन्यौ  
देव्यौ  
नद्यौ  
पार्वत्यौ  
पत्न्यौ  
वीथ्यौ  
लेखन्यौ

बहुवचनम्

ई

जनन्यः  
देव्यः  
नद्यः  
पार्वत्यः  
पत्न्यः  
वीथ्यः  
लेखन्यः

## वचनानि नपुंसकलिङ्ग-अकारान्तः

एकवचनम्  
अ

मित्रम्  
कलत्रम्  
वनम्  
पृष्ठपम्  
चित्रम्  
गृहम्

द्विवचनम्  
अ

मित्रे  
कलत्रे  
वने  
पृष्ठपे  
चित्रे  
गृहे

बहुवचनम्  
अ

मित्राणि  
कलत्राणि  
वनानि  
पृष्ठपाणि  
चित्राणि  
गृहाणि

संस्कृतभारती- सेलम्



कण्डोलः



कण्डोलौ



कण्डोलाः

संस्कृतभारती- सेलम्



दीपः



दीपौ



दीपाः

संस्कृतभारती- सेलम्



व्याघ्रः



व्याघ्रौ



व्याघ्राः

संस्कृतभारती- सेलम्



मीनः



मीनौ



मीना:

संस्कृतभारती- सेलम्



वानरः

वानरौ



वानराः

संस्कृतभारती- सेलम्



अजः



अजौ



अजा:

संस्कृतभारती- सेलम्



डोला



डोले



डोलाः

संस्कृतभारती- सेलम्



पत्रपेटिका



पत्रपेटिके



पत्रपेटिका:

संस्कृतभारती- सेलम्



सूचिका



सूचिके



सूचिकाः

संस्कृतभारती- सेलम्



सूची



सूच्यौ



सूच्यः

संस्कृतभारती- सेलम्



कृपी



कृप्यौ



कृप्यः

संस्कृतभारती- सेलम्



सूतम्



सूते



सूत्राणि

संस्कृतभारती- सेलम्



नाणकम्

नाणके

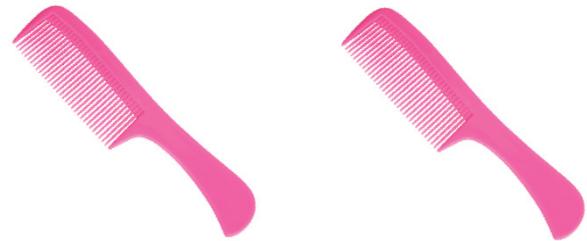


नाणकानि

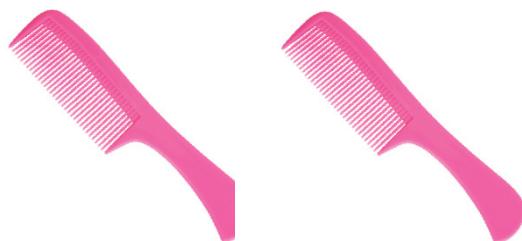
संस्कृतभारती- सेलम्



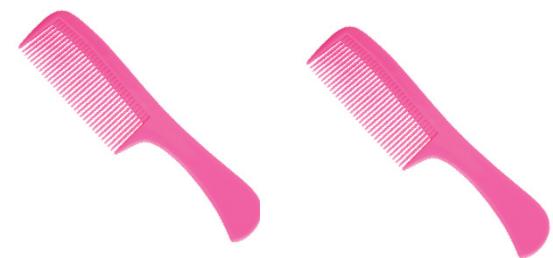
कड़गतम्



कड़गते



कड़गतानि



संस्कृतभारती- सेलम्



आमम्



आमे



आमाणि

संस्कृतभारती- सेलम्



कारवेलम्



कारवेल्ले



कारवेल्लानि

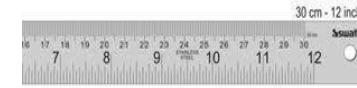
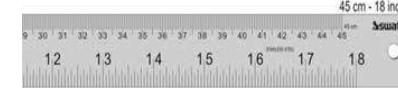
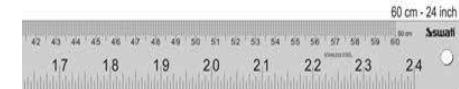
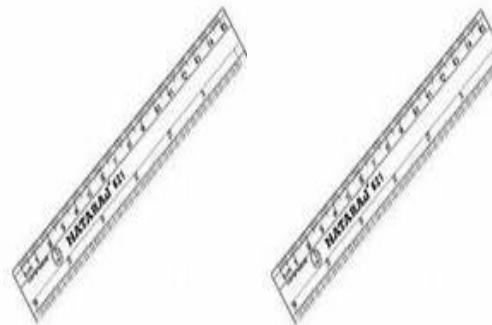
संस्कृतभारती- सेलम्



सुधाखण्डः

सुधाखण्डौ

सुधाखण्डः



मापिका

मापिके

मापिका:

संस्कृतभारती- सेलम्



कपाटिका



कपाटिके



पुष्पम्

पुष्पे

पुष्पाणि



कन्दुकम्



कन्दुके



कन्दुकानि



लेखनी

लेखन्यौ



लेखन्यः

संस्कृतभारती- सेलम्



कृपी



कृप्यौ



कृप्यः



द्विचक्रिका

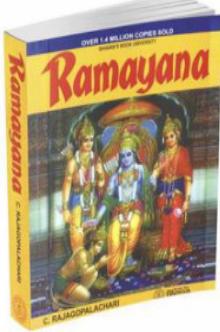


द्विचक्रिके

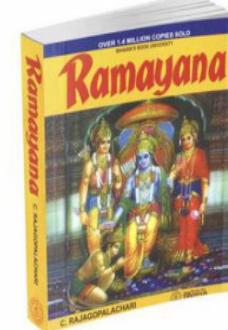
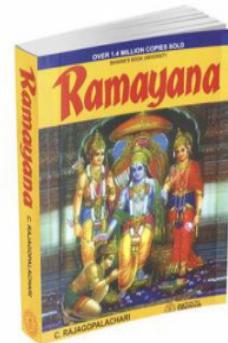


द्विचक्रिकाः

संस्कृतभारती- सेलम्



पुस्तकम्



पुस्तके



पुस्तकानि



शिलाखण्डः

शिलाखण्डौ

शिलाखण्डाः

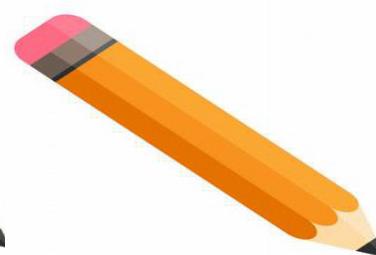
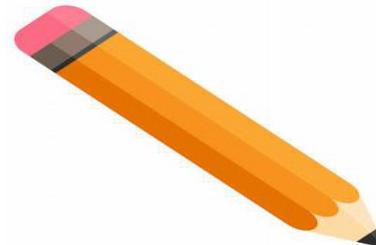
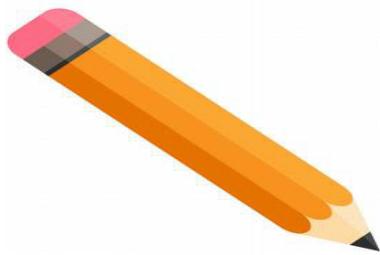
संस्कृतभारती- सेलम्



दन्तकूर्चः

दन्तकूर्चौ

दन्तकूर्चाः



अड्कनी

अड्कन्यौ

अड्कन्यः

संस्कृतभारती- सेलम्



छात्रः

छात्रौ

छात्राः



छात्रा

छात्रे

छात्राः

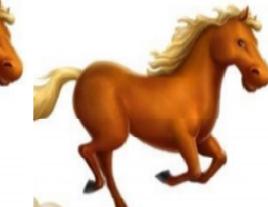
संस्कृतभारती- सेलम्



अश्वः



अश्वौ



अश्वाः



पत्रम्

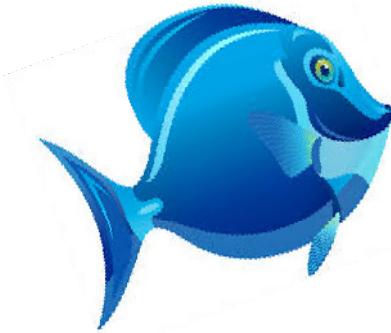


पत्रे

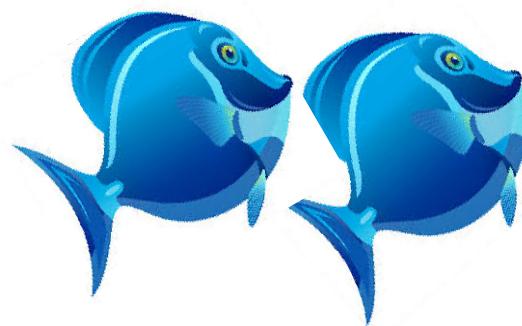


पत्राणि

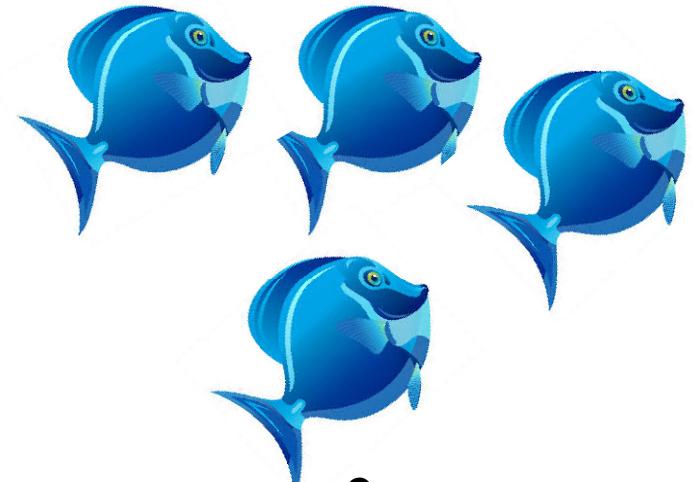
संस्कृतभारती- सेलम्



मीनः



मीनौ



मीनाः



यानम्



याने



यानानि

संस्कृतभारती- सेलम्

क्रियापदम्

संस्कृतभारती- सेलम्



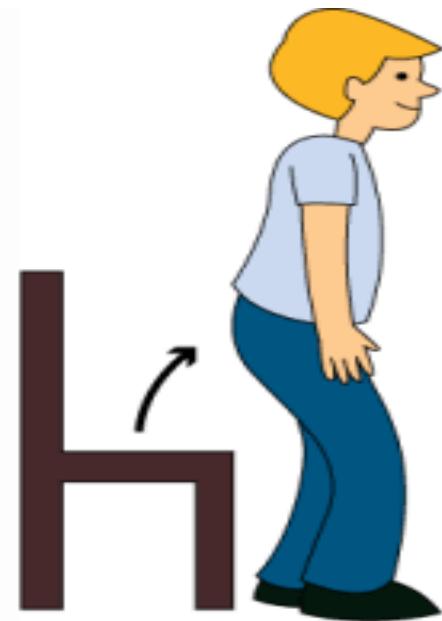
गच्छति

आगच्छति

संस्कृतभारती- सेलम्



उपविश्टि



उत्तिष्ठति

संस्कृतभारती- सेलम्



पठति

लिखति

संस्कृतभारती- सेलम्



खादति

पिबति

संस्कृतभारती- सेलम्



हसति

रोदिति

संस्कृतभारती- सेलम्



ददाति

स्वीकरोति

संस्कृतभारती- सेलम्



धरति

निष्कासयति

संस्कृतभारती- सेलम्



**पचति**

**परिवेषयति**

संस्कृतभारती- सेलम्



तिष्ठति



नृत्यति

संस्कृतभारती- सेलम्



ताडयति

स्पृश्यति

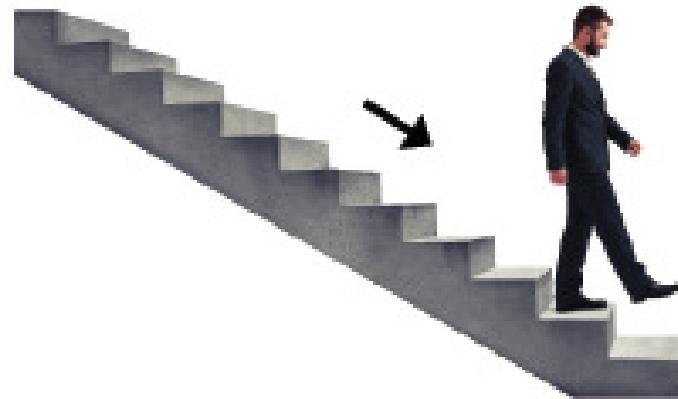
संस्कृतभारती- सेलम्



पूजयति

नमति

संस्कृतभारती- सेलम्



आरोहति

अवरोहति

संस्कृतभारती- सेलम्



**निद्राति**

**उत्थास्यति**

संस्कृतभारती- सेलम्



कर्त्यति

सीव्यति

संस्कृतभारती- सेलम्



शृणोति



स्नाति



चलति

संस्कृतभारती- सेलम्



वहति



उन्नयति



दशति

संस्कृतभारती- सेलम्



गायति



जिघति



क्रीडति

संस्कृतभारती- सेलम्



सम्मार्जयति



चिन्तयति



प्रसाधयति

संस्कृतभारती- सेलम्



प्रदर्शयति



बोदयति

बध्नाति

संस्कृतभारती- सेलम्



छिनति



कर्षति



प्रक्षालयति



चोरयति

संस्कृतभारती- सेलम्



पश्यति



कासते



धावति

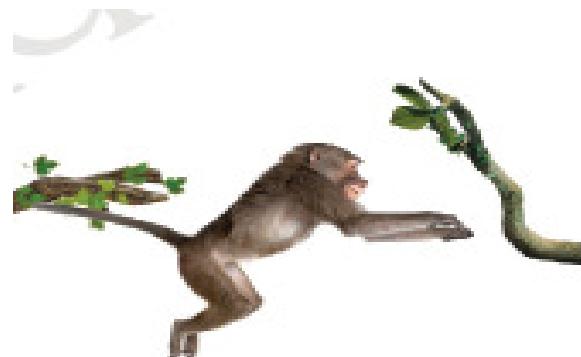


चालयति

संस्कृतभारती- सेलम्



भषति



उत्प्लवते



गर्जति



चरति



डयते

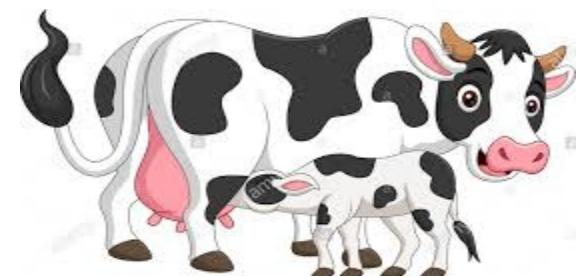


कृजति

## संस्कृतभारती- सेलम्



## संस्कृतभारती



संस्कृतभारती

पुरुषः

# पुरुषः

## प्रथम पुरुषः

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
सः	तौ	ते
सा	ते	ताः
तत्	ते	तानि
भवान्	भवन्तौ	भवन्तः
भवती	भवत्यौ	भवत्यः

संस्कृतभारती

पुरुषः

मध्यम पुरुषः  
(युष्मदशब्दः )

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
त्वम्	युवाम्	यूयम्

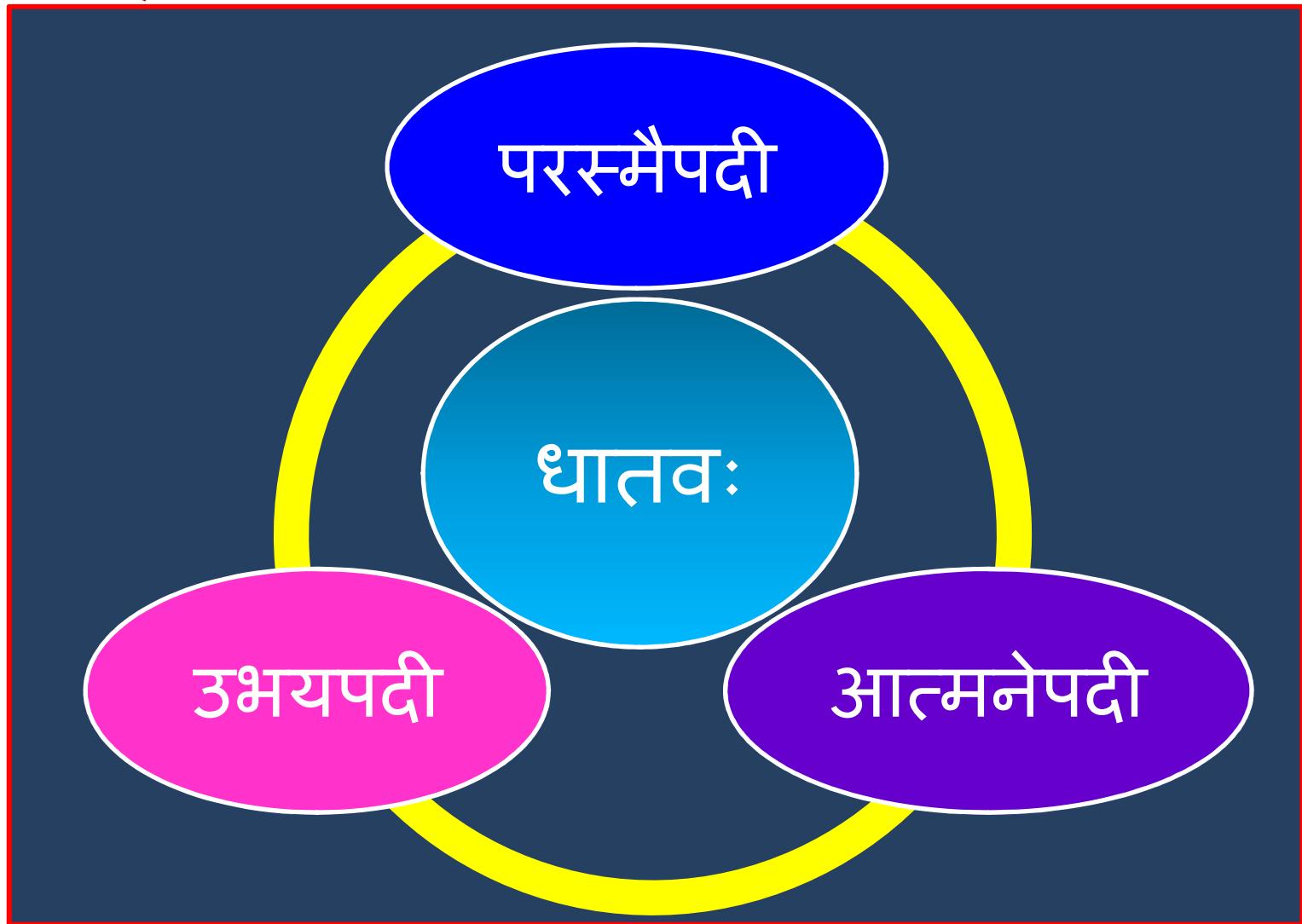
उत्तम पुरुषः  
(अस्मदशब्दः)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
अहम्	आवाम्	वयम्

संस्कृतभारती

धातुः

संस्कृतभारती- सेलम्



## परस्मैपदी

पठ्	अ	ति	पठति
लिख्	अ	ति	लिखति
खाद्	अ	ति	खादति
क्रीड्	अ	ति	क्रीडति
धाव्	अ	ति	धावति

## आत्मनेपदी

कम्प्	अ	ते	कम्पते
वन्द्	अ	ते	वन्दते
सह्	अ	ते	सहते
स्पर्ध्	अ	ते	स्पर्धते
लज्	अ	ते	लजजते

## उभयपदी

पच्	अ	ति/ते	पचति / पचते
कृ	ओ	ति/ते	करोति / कुरुते
याच्	अ	ति/ते	याचति / याचते
नी	अ	ति/ते	नयति / नयते
जी	अ	ति/ते	जयति / जायते

## क्रियापदानि

धातवः (Verb roots)

आत्मनेपदी

उभयपदी

परस्मैपदी

गच्छति

आगच्छति

पठति

लिखति

खादति

पिबति

पश्यति

हसति

कम्पते

भाषते

सहते

याचते

स्पर्धते

क्षमते

लज्जते

यतते

पचति / पचते

करोति / कुरुते

याचति / याचते

नयति / नयते

जयति / जायते

संस्कृतभारती

# वर्तमानकालः लट्लकारः (परस्मैपदी)

## वर्तमानकालः - लट्लकारः (परस्मैपदी)

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	पठति सः, सा, तत्, रामः, सीता	पठतः तौ, ते, ते, रामौ सीते	पठन्ति ते, ताः, तानि, रामाः, सीताः
मध्यम पुरुषः	पठसि त्वम्(यष्मद्)	पठथः युवाम्(युष्मद्)	पठथ यूयम्(युष्मद्)
उत्तम पुरुषः	पठामि अहम्(अस्मद्)	पठावः आवाम्(अस्मद्)	पठामः वयम्(अस्मद्)

# वर्तमानकालः - लट्लकारः (परस्मैपदी)

## धातुः - पठ्

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	पठति	पठतः	पठन्ति
मध्यम पुरुषः	पठसि	पठथः	पठथ
उत्तम पुरुषः	पठामि	पठावः	पठामः

**वर्तमानकालः - लट्टलकारः (परस्मैपदी)**  
**धातुः - लिख्**

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	लिखति	लिखतः	लिखन्ति
मध्यम पुरुषः	लिखसि	लिखथः	लिखथ
उत्तम पुरुषः	लिखामि	लिखावः	लिखामः

**वर्तमानकालः - लट्लकारः (परस्मैपदी)**  
**धातुः - खाद्**

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	खादति	खादतः	खादन्ति
मध्यम पुरुषः	खादसि	खादथः	खादथ
उत्तम पुरुषः	खादामि	खादावः	खादामः

**वर्तमानकालः - लट्टलकारः (परस्मैपदी)**  
**धातुः - वद्**

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	वदति	वदतः	वदन्ति
मध्यम पुरुषः	वदसि	वदथः	वदथ
उत्तम पुरुषः	वदामि	वदावः	वदामः

**वर्तमानकालः - लट्लकारः (परस्मैपदी)**  
**धातुः - धाव्**

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	धावति	धावतः	धावन्ति
मध्यम पुरुषः	धावसि	धावथः	धावथ
उत्तम पुरुषः	धावामि	धावावः	धावामः

**वर्तमानकालः - लट्टलकारः (परस्मैपदी)**  
**धातुः - ध्याय्**

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	ध्यायति	ध्यायतः	ध्यायन्ति
मध्यम पुरुषः	ध्यायसि	ध्यायथः	ध्यायथ
उत्तम पुरुषः	ध्यायामि	ध्यायावः	ध्यायामः

**वर्तमानकालः - लट्टलकारः (परस्मैपदी)**  
**धातुः - निन्द्**

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	निन्दति	निन्दतः	निन्दनित
मध्यम पुरुषः	निन्दसि	निन्दथः	निन्दथ
उत्तम पुरुषः	निन्दामि	निन्दावः	निन्दामः

वाक्यानि

सः पठति

तौ पठतः

ते पठन्ति

सा पठति

ते पठतः

ताः पठन्ति

तत् पठति

ते पठतः

तानि पठन्ति

भवान् पठति

भवन्तौ पठतः

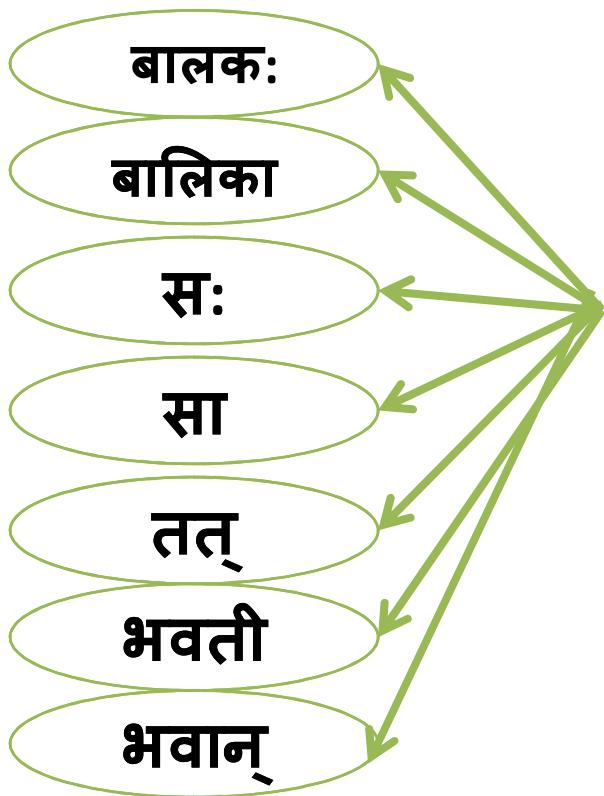
भवन्तः पठन्ति

भवती पठति

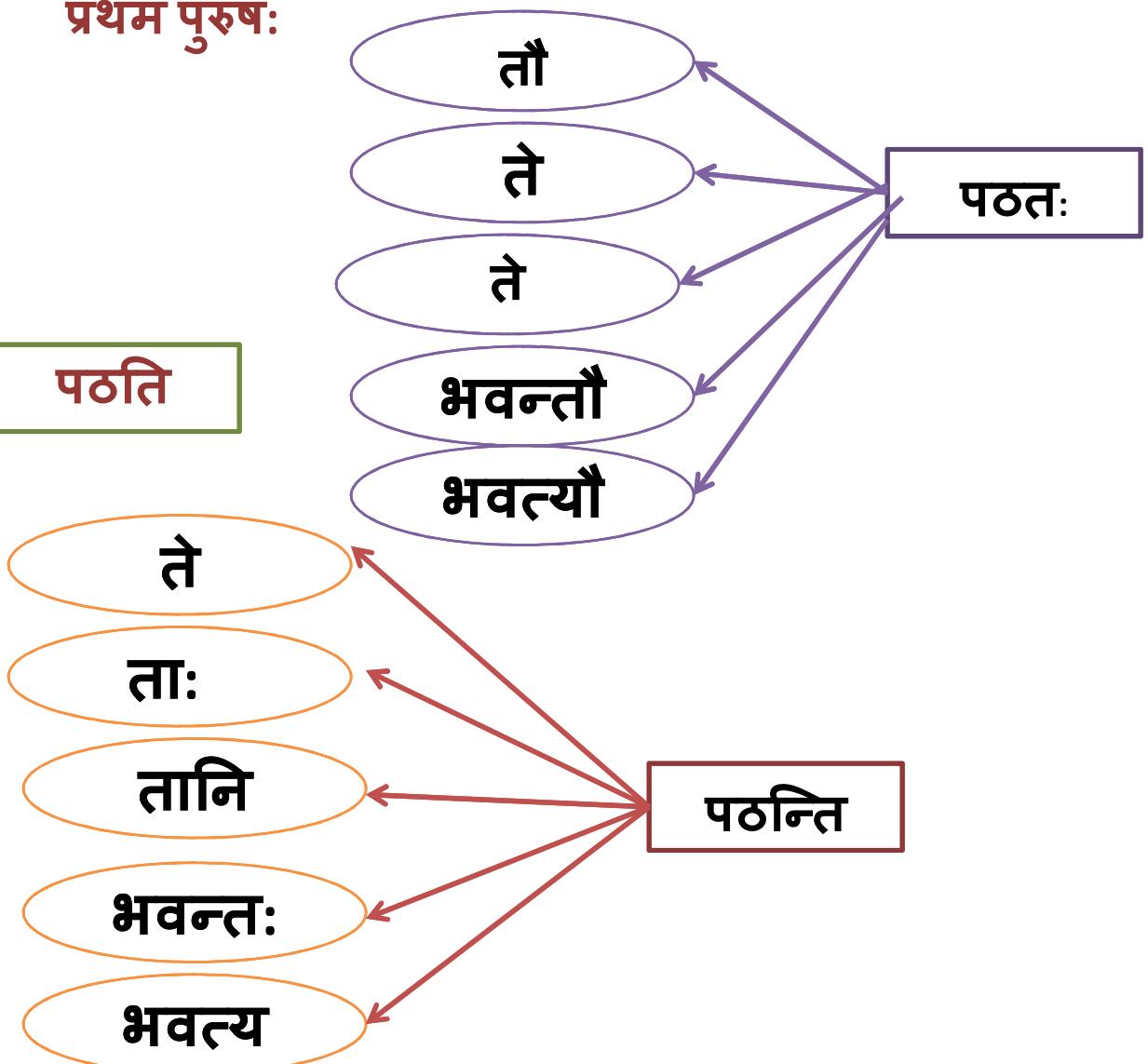
भवत्यौ पठतः

भवत्यः पठन्ति

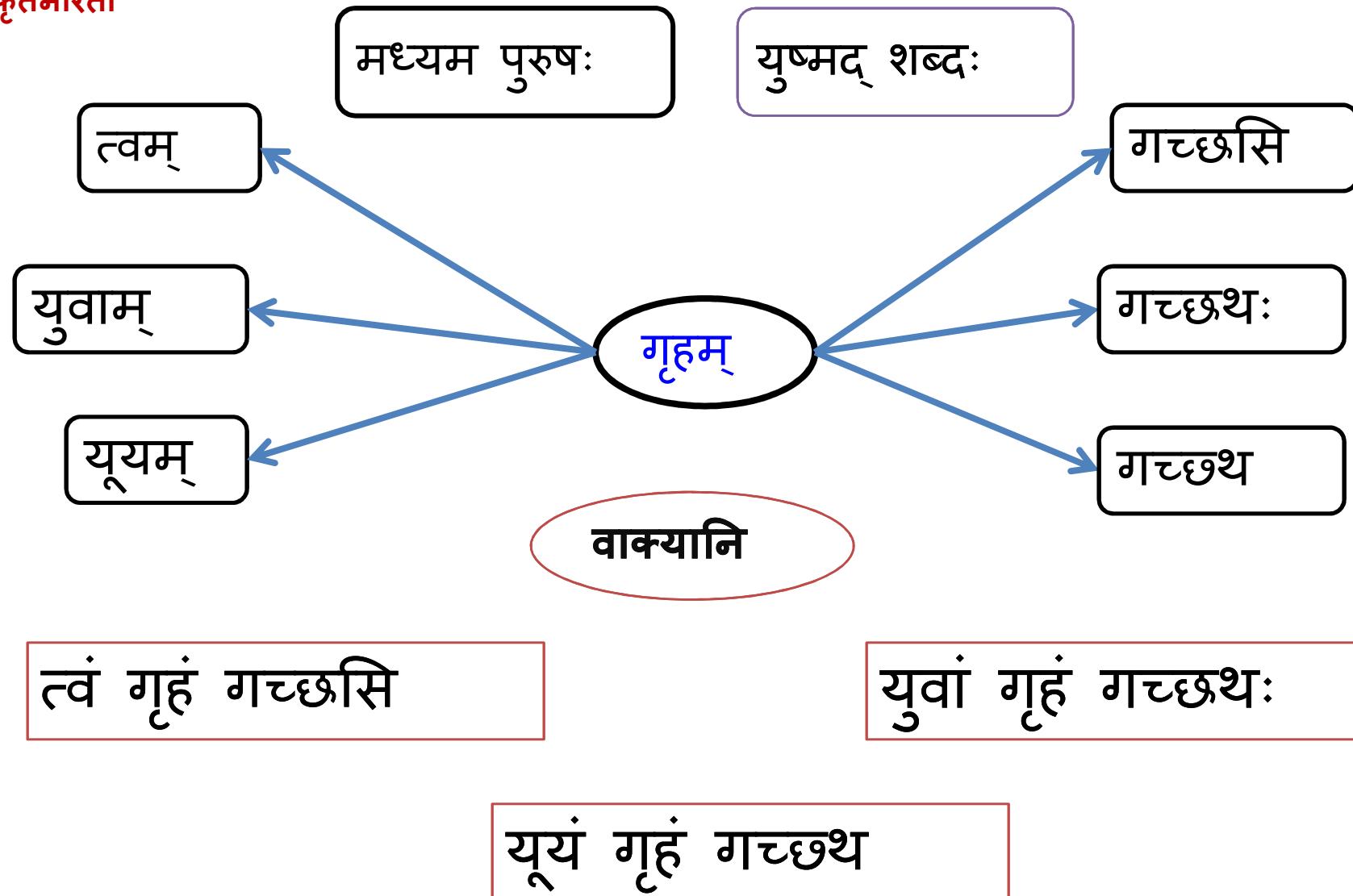
संस्कृतभारती



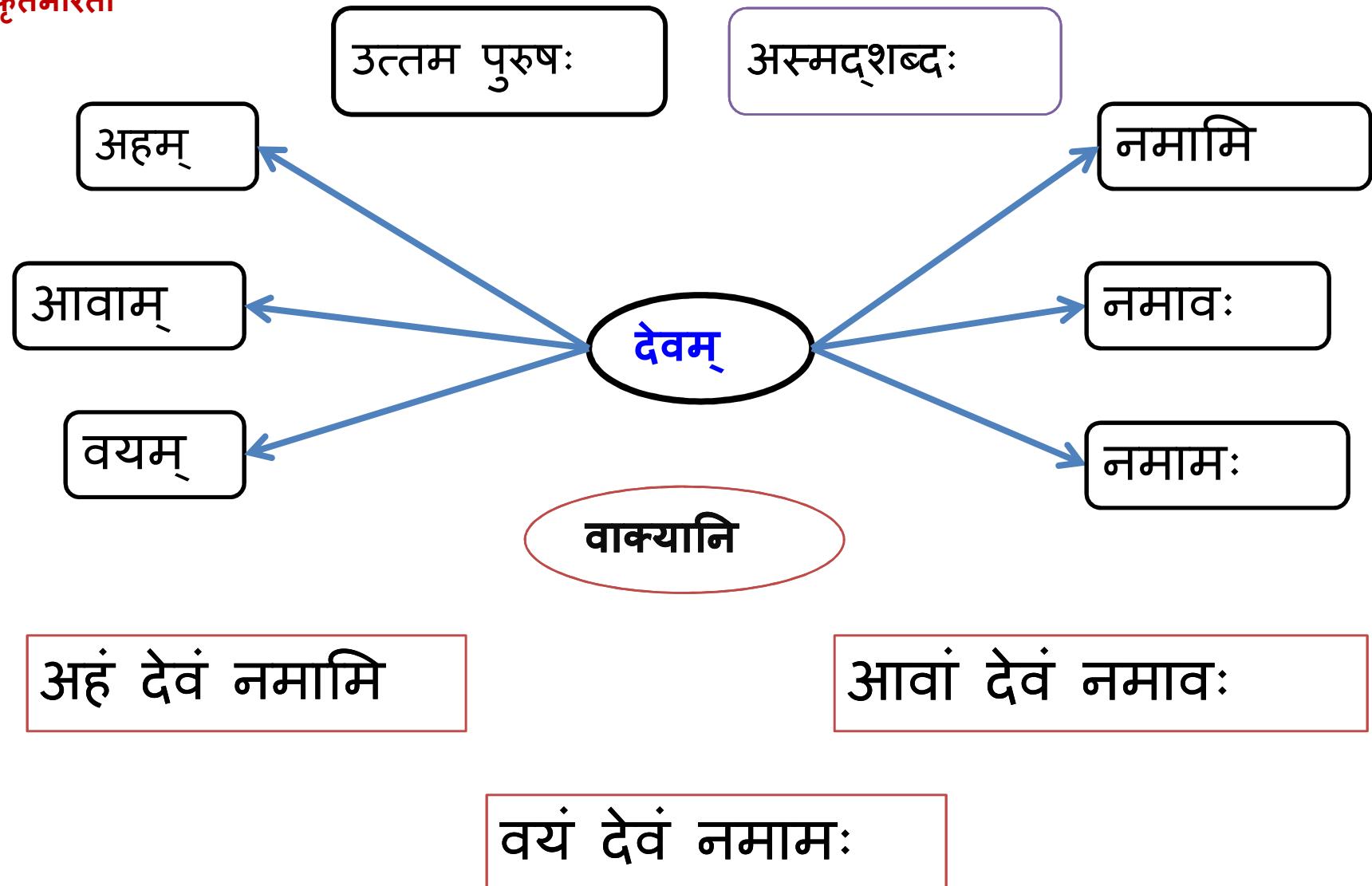
प्रथम पुरुषः



## संस्कृतभारती



## संस्कृतभारती



## वाक्यानि

बालकः जलं पिबति
बालिका जलं पिबति
भवान् जलं पिबति
भवती जलं पिबति
सः जलं पिबति
सा जलं पिबति
तत् जलं पिबति

बालकौ जलं पिबतः
बालिके जलं पिबतः
भवन्तौ जलं पिबतः
भवत्यौ जलं पिबतः
तौ जलं पिबतः
ते जलं पिबतः
ते जलं पिबतः

बालका: जलं पिबन्ति
बालिका: जलं पिबन्ति
भवन्तः जलं पिबन्ति
भवत्यः जलं पिबन्ति
ते जलं पिबन्ति
ताः जलं पिबन्ति
तानि जलं पिबन्ति

## संस्कृतभारती

## सरल वाक्यानि

शिक्षकः
❖ सः कः ?
❖ सः शिक्षकः
❖ तौ शिक्षकौ
❖ ते शिक्षकाः

बालिका
▪ सा का ?
▪ सा बालिका
▪ ते बालिके
▪ ताः बालिकाः

फलम्
➤ तत् किम् ?
➤ तत् फलम्
➤ ते फले
➤ तानि फलानि

कः विद्यालयं गच्छति ?

बालकः विद्यालयं गच्छति

सः विद्यालयं गच्छति

एषः विद्यालयं गच्छति

बालिका विद्यालयं गच्छति

सा विद्यालयं गच्छति

एषा विद्यालयं गच्छति

त्वं विद्यालयं गच्छसि

अहं विद्यालयं गच्छामि

## संस्कृतभारती

कः पाठं पठति ?

छात्रः पाठं पठति

सः पाठं पठति

एषः पाठं पठति

छात्रा पाठं पठति

सा पाठं पठति

एषा पाठं पठति

त्वं पाठं पठसि

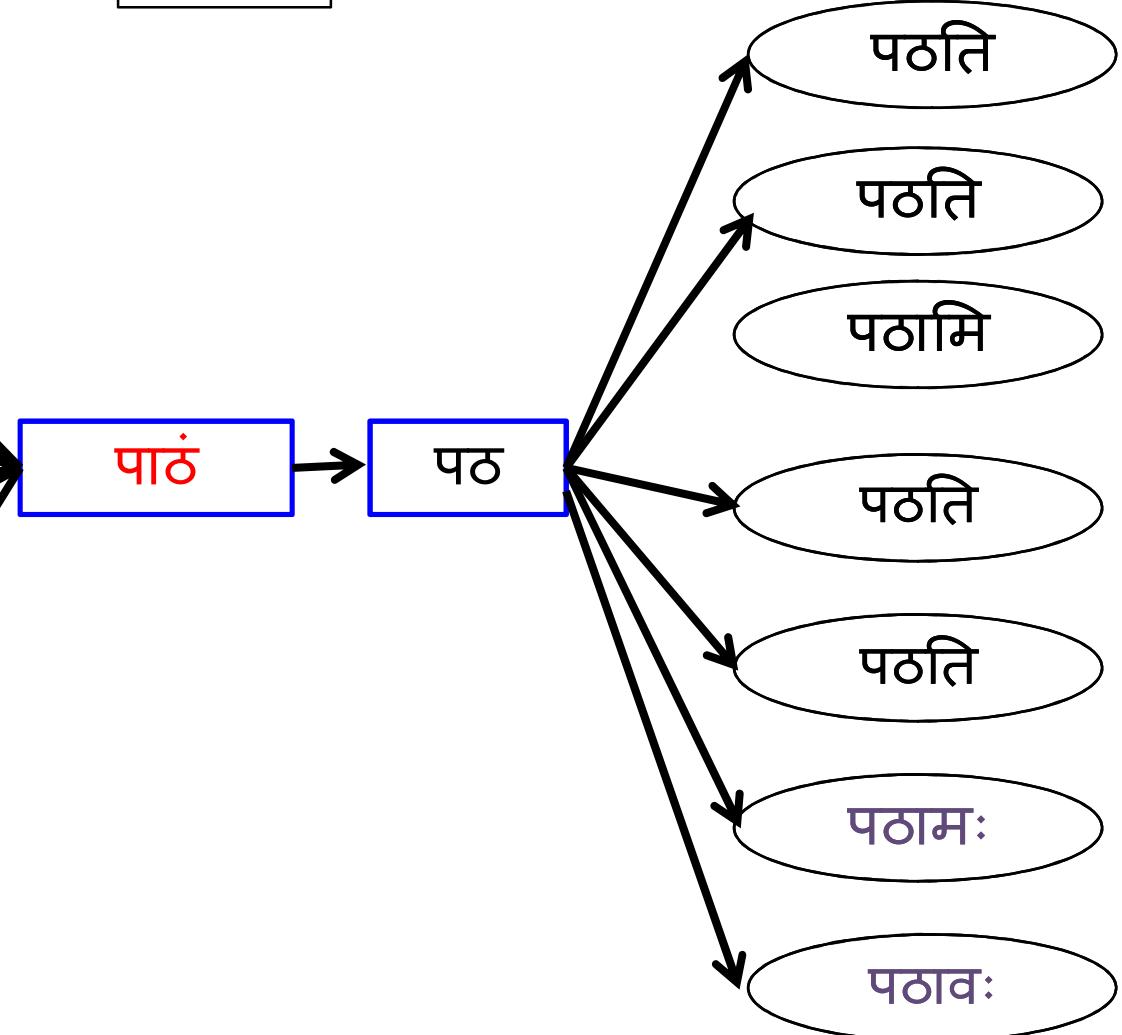
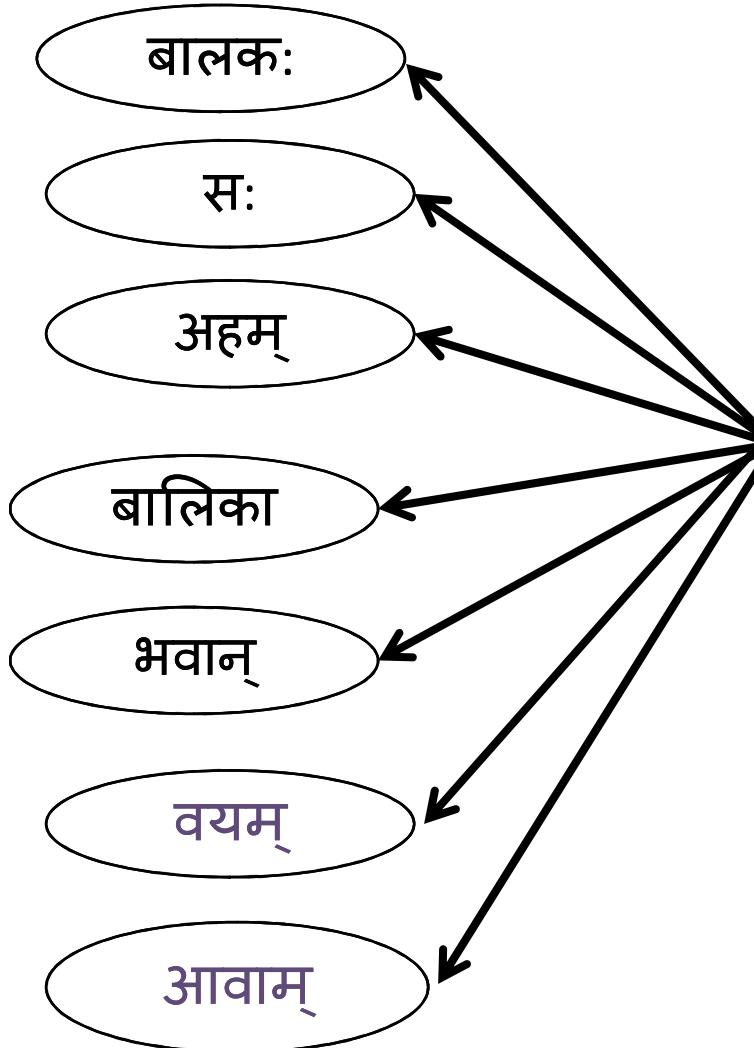
अहं पाठं पठामि

## संस्कृतभारती

धातु	धातुरूपम्	वर्तमानकाल रूपम्	परस्मैपदी / आत्मनेपदी
पठ्	पठ	पठति	परस्मैपदी
लिख्	लिख	लिखति	परस्मैपदी
कम्प्	कम्प	कम्पते	आत्मनेपदी
सह्	सह	सहते	आत्मनेपदी
याच्	याच	याचते	आत्मनेपदी
गम्	गच्छ	गच्छति	परस्मैपदी
नम्	नम	नमति	परस्मैपदी
खाद्	खाद	खादति	परस्मैपदी
वद्	वद	वदति	परस्मैपदी
चिन्त्	चिन्तय	चिन्तयति	परस्मैपदी
हस्	हस	हसति	परस्मैपदी
बुध्	बोध	बोधयति	परस्मैपदी
पत्	पत	पतति	परस्मैपदी
भाष्	भाष	भाषते	आत्मनेपदी
ईक्ष्	ईक्ष	ईक्षते	आत्मनेपदी

संस्कृतभारती

अभ्यासः



बालकाः		गच्छन्ति
मित्रम्		गच्छति
भवत्यौ		गच्छतः
वयम्	गृहं	गच्छामः
अहम्		गच्छामि
त्वम्		गच्छसि
भवान्		गच्छति

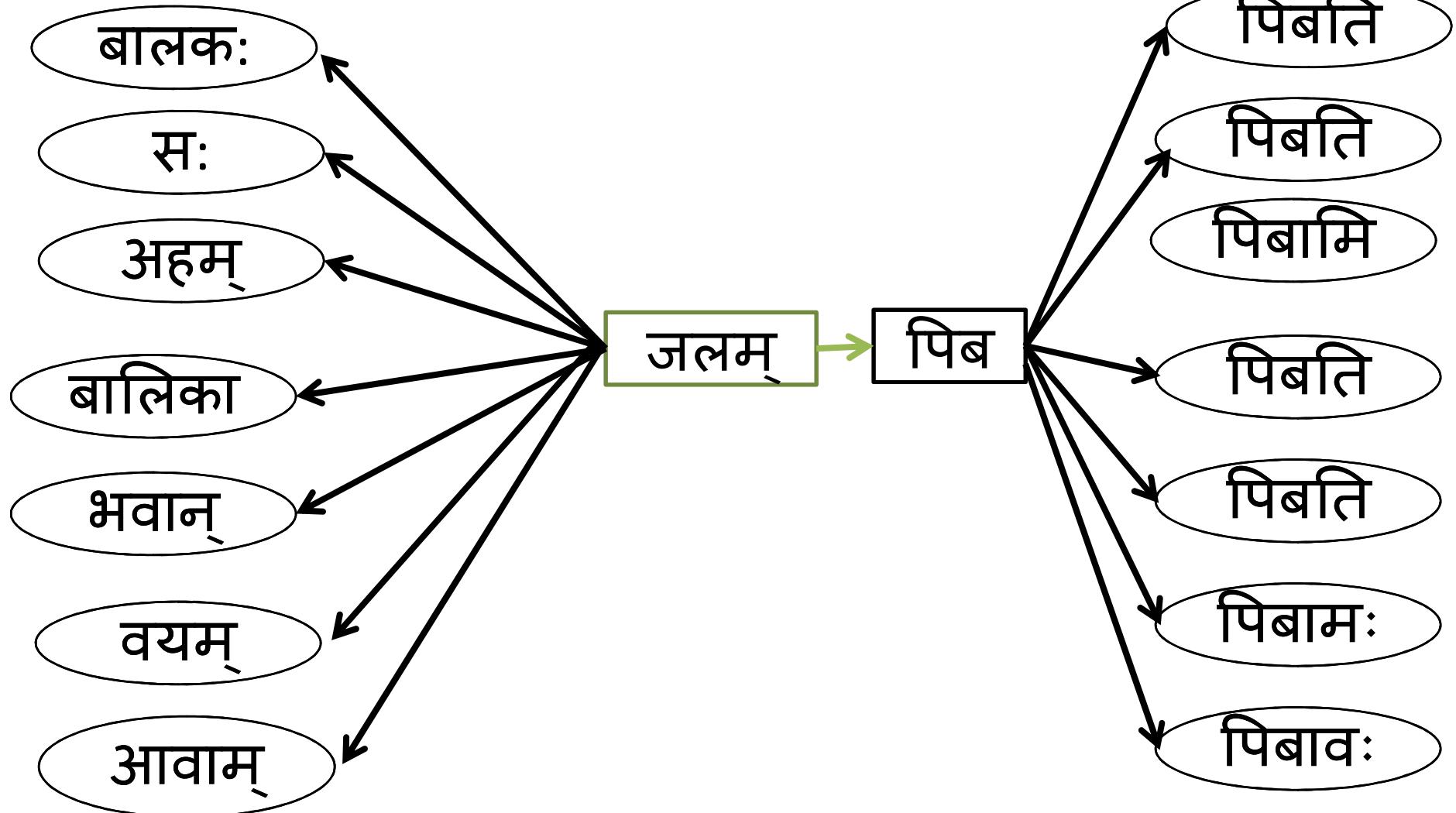
संस्कृतभारती

## अध्यासः

रामः		गच्छति
माला		गच्छति
भवन्तः	विद्यालयं	गच्छन्ति
अनुजा		गच्छति
देव्यः		गच्छन्ति
अध्यापकः		गच्छति

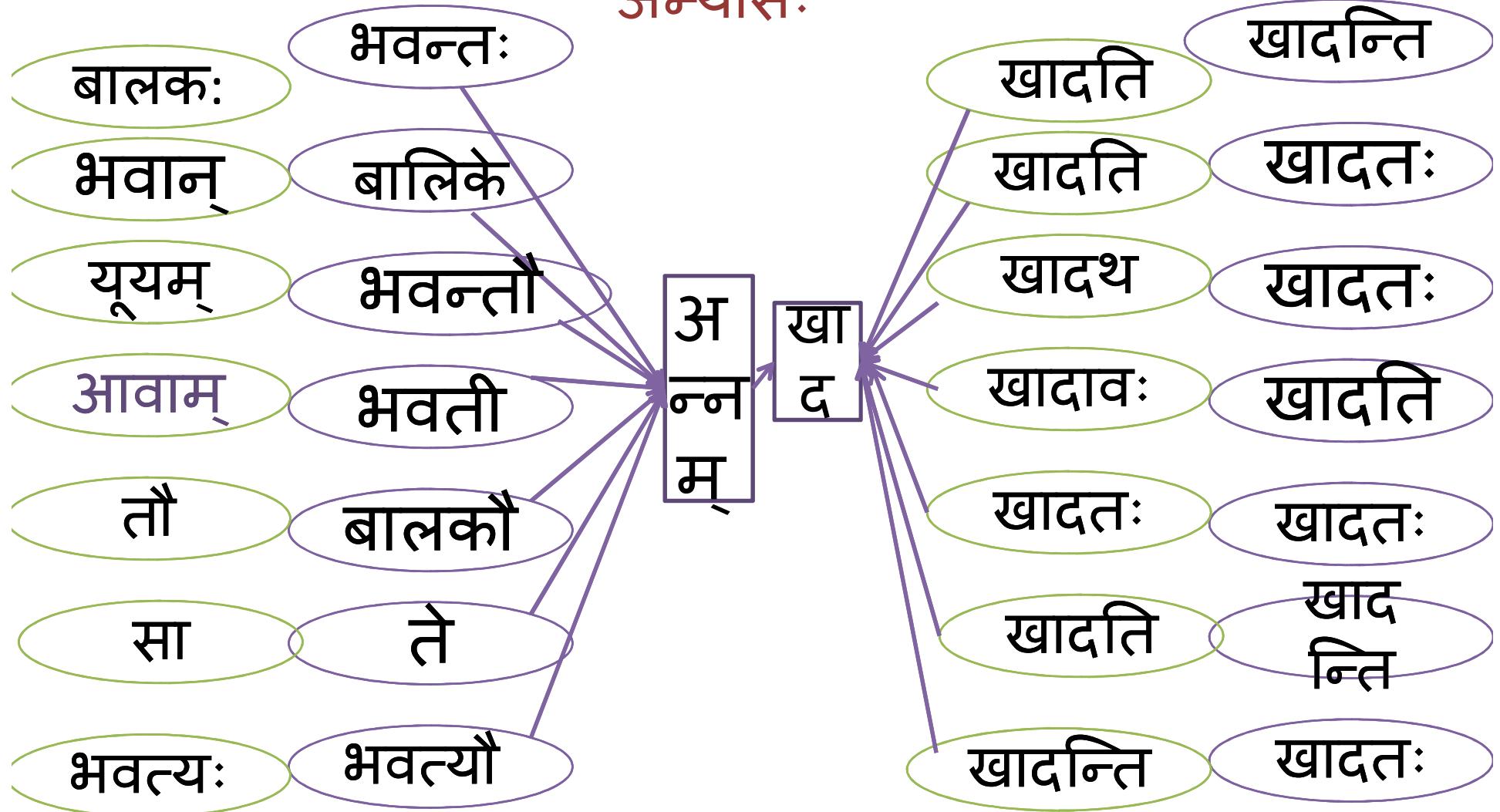
संस्कृतभारती

अध्यासः



संस्कृतभारती

# अभ्यासः



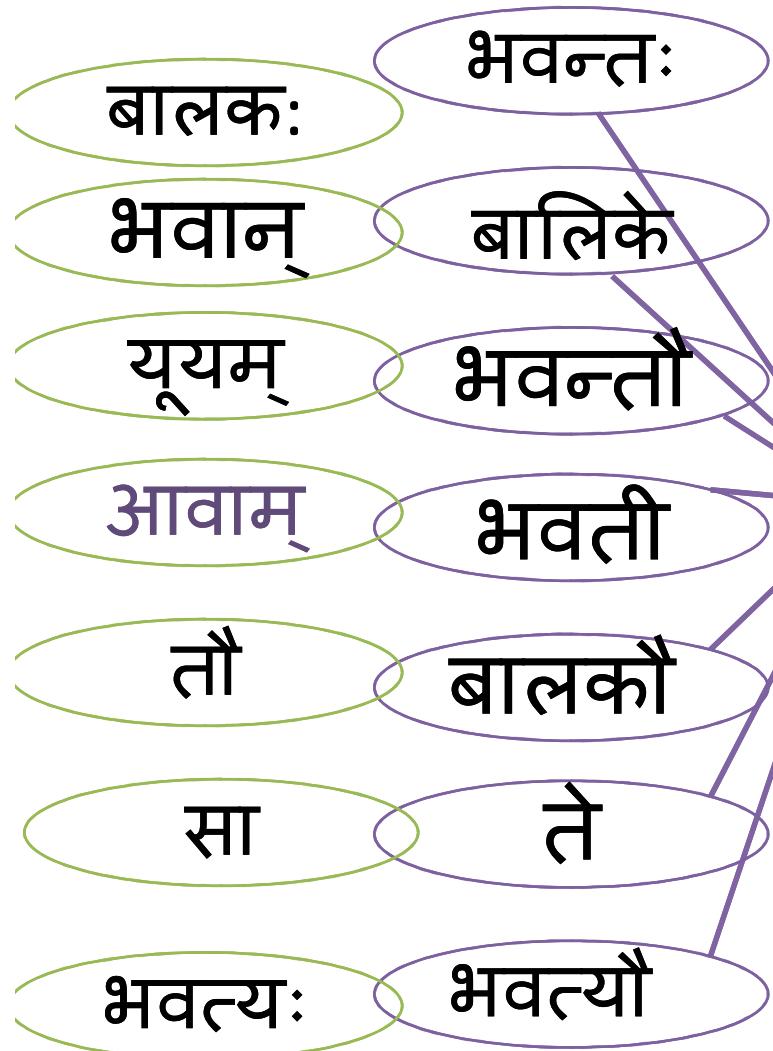
अभ्यासः

रामः		नमति
लता		नमति
भवन्तः	देवं	नमन्ति
अग्रजा		नमति
सरस्वत्यः		नमन्ति
शिक्षकः		नमति

अभ्यासः

भक्ताः		नमन्ति
मित्रम्		नमति
भवत्यौ		नमतः
वयम्	गणेशं	नमामः
अहम्		नमामि
त्वम्		नमसि
भवान्		नमति

संस्कृतभारती



अभ्यासः

